Euroopan parlamentti
2019-2024

Ulkoasiainvaliokunta

2023/2105(INI)

22.9.2023

MIETINTÖLUONNOS

Euroopan parlamentin roolista ja sen parlamentaarisesta diplomatiasta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa
(2023/2105(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Jordi Solé

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

Euroopan parlamentin roolista ja sen parlamentaarisesta diplomatiasta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa
(2023/2105(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan 1 kohdan ja 36 artiklan,

– ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 20. heinäkuuta 2010 antaman julkilausuman poliittisesta vastuuvelvollisuudesta,

– ottaa huomioon 28. kesäkuuta 2016 annetut neuvoston päätelmät, joissa hyväksyttiin asiakirja ”Jaettu näkemys, yhteinen toiminta: vahvempi Eurooppa – Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia”,

– ottaa huomioon 25. maaliskuuta 2020 annetun komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisen tiedonannon ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta 2020–2024 (JOIN(2020)0005),

– ottaa huomioon 21. maaliskuuta 2022 hyväksytyn asiakirjan ”Turvallisuus- ja puolustusalan strateginen kompassi – Euroopan unioni, joka suojaa kansalaisiaan, arvojaan ja etujaan sekä edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta”,

– ottaa huomioon Euroopan ulkosuhdehallinnon organisaatiosta ja toiminnasta 26. heinäkuuta 2010 annetun neuvoston päätöksen 2010/427/EU[1],

– ottaa huomioon 15. maaliskuuta 2023 antamansa suosituksen neuvostolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle EUH:n toiminnan tarkastelemisesta ja entistä vahvemmasta EU:sta maailmassa[2],

– ottaa huomioon 12. maaliskuuta 2019 antamansa päätöslauselman EU:n valmiuksien parantamisesta konfliktinestossa ja välitystoiminnassa[3],

– ottaa huomioon 13. syyskuuta 2023 tekemänsä päätöksen Euroopan parlamentin työjärjestyksen muuttamisesta lahjomattomuuden, riippumattomuuden ja vastuuvelvollisuuden vahvistamiseksi[4],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

[1] EUVL L 201, 3.8.2010, s. 30.
[2] Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2023)0077.
[3] EUVL C 23, 21.1.2021, s. 16.
[4] Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2023)0316.

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 36 artiklassa edellytetään, että varapuheenjohtaja / korkea edustaja kuulee säännöllisesti parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) keskeisistä näkökohdista ja valinnoista ja tiedottaa parlamentille politiikkojen kehityksestä;

B. ottaa huomioon, että parlamentti tarkastelee EU:n ulkosuhteiden hoitoa ja käsittelee sitä erityisesti parlamentin ulkoasiainvaliokunnan sekä siihen kuuluvien ihmisoikeuksien alivaliokunnan ja turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alivaliokunnan tekemän työn sekä kansainvälisen kaupan valiokunnan ja kehitysvaliokunnan työn kautta;

C. toteaa, että parlamentaarinen diplomatia voi myötävaikuttaa EU:n tavoitteiden saavuttamiseen sekä EU:n arvojen ja toimintapolitiikkojen edistämiseen ja siten tuoda lisäarvoa edistämällä johdonmukaisempia ja yhtenäisempiä EU:n ulkoisia toimia;

D. ottaa huomioon, että parlamentti on jatkuvasti yhteydessä vaaleilla valittuihin luottamushenkilöihin ja diplomaatteihin sekä kansalaisyhteiskunnan edustajiin ja muihin sidosryhmiin EU:n ulkopuolisissa maissa ja monenvälisissä instituutioissa erityisesti valtuuskuntiensa ja valiokuntiensa työn kautta, myös järjestämällä kuulemisia ja maakohtaisia vierailuja;

E. toteaa, että parlamentilla on yhteystoimistot EU:n ulkopuolella Lontoon ja Washingtonin lisäksi New Yorkissa, Addis Abebassa ja Jakartassa;

Kehittyvä parlamentaarinen diplomatia

1. pitää myönteisenä parlamentin yhä merkittävämpää roolia EU:n ulkoisessa toiminnassa ja toteaa, että sen jokseenkin marginaalinen rooli on vähitellen kehittymässä merkittäväksi ja että sen roolissa lainsäädäntö-, budjetti- ja valvontavalta yhdistyvät monitahoiseen yhteistyöhön EU:n ulkopuolisten maiden ja yhteiskuntien kanssa;

2. korostaa parlamentaarisen diplomatian erityistä roolia ja arvoa, sillä se täydentää ja vahvistaa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkyvyyttä ja vaikutusta yhdessä Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH), komission ja jäsenvaltioiden ulkosuhdehallintojen kanssa;

3. pitää valitettavana, että vaikka parlamentti on selvästi edistänyt EU:n ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamista, komissio, neuvosto ja EUH eivät vielä ole täysin tunnustaneet parlamenttia keskeisenä toimijana Team Europe -lähestymistavassa;

4. katsoo siksi, että parlamentilla on paljon käyttämätöntä potentiaalia kehittää edelleen diplomaattista rooliaan ja osuuttaan EU:n ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa;

Parlamentaarisen diplomatian välineet, keinot ja arvot

5. korostaa parlamentin erityistä, dynaamista ja julkista myötävaikutusta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan työllä, jota sen ulkoasioista vastaavat valiokunnat tekevät ja jolla ne edistävät suhteita EU:n ulkopuolisiin maihin ja kansainvälisiin järjestöihin;

6. toteaa, että ulkoasiainvaliokunnan alaisuudessa toimivat pysyvät valtuuskunnat täydentävät valiokuntien työtä luomalla EU:n ulkopuolisten maiden kanssa käytävälle poliittiselle vuoropuhelulle säännöllisen ja pysyvän foorumin, myös yhteisten parlamentaaristen elinten ja monenvälisten edustajakokousten kautta;

7. korostaa, että pysyvillä valtuuskunnilla on keskeinen rooli parlamentin ja sen eri puolilla maailmaa toimivien kumppanien välisenä yhdyslinkkinä, koska ne edistävät vuorovaikutusta, käsittelevät yhteisesti tärkeitä kantoja ja toimintapolitiikkoja sekä kuuntelevat kumppaneita ja välittävät niiden näkemyksiä parlamentin toimivaltaisille elimille;

8. katsoo, että parlamentin viralliset virkamatkat EU:n ulkopuolelle ovat olennainen osa EU:n ulkopolitiikkaa, minkä vuoksi EU:n edustustojen on annettava niille täysi tuki;

9. katsoo, että poliittinen vuoropuhelu, jota parlamentti käy valtiollisten, parlamentaaristen ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa eri puolilla maailmaa, edistää osaltaan EU:n näkemyksiä maailmanlaajuisista normeista esimerkiksi ilmasto- ja energiadiplomatian, yhteenliitettävyyden, tekoälyn sekä digitaali- ja teknologiapolitiikan aloilla sekä niitä koskevia arvoja;

10. korostaa, että parlamentti on johdonmukaisesti sitoutunut asettamaan ihmisoikeudet ja demokratian EU:n ulkoisen toiminnan ytimeen ja tarjoamaan keskeisen foorumin, jolla kansalaisyhteiskunnan toimijat ja demokraattiset toimijat eri puolilta maailmaa saavat äänensä kuuluviin ja saavat sille kantavuutta;

11. korostaa parlamentin demokratiatukiohjelmien merkitystä ja ainutlaatuista luonnetta;

Parlamentin myötävaikutus EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan

12. katsoo, että seuraava vaalikausi ja tulevan komission asettaminen tarjoaisivat tilaisuuden vahvistaa parlamentin, EUH:n ja komission sekä EU:n edustustojen välisten toimielinsuhteiden kehystä, jotta voidaan tehostaa parlamentaarista diplomatiaa ja vahvistaa EU:n ulkoisen toiminnan välineistöä;

13. kehottaa erityisesti vahvistamaan EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisten toimien yhteydessä tehtävän työn parlamentaarista valvontaa lisäämällä EUH:n ja komission edustustojen vastuuvelvollisuutta ja avoimuutta;

14. kehottaa komissiota, neuvostoa ja jäsenvaltioita ottamaan parlamentin tosiasiallisesti mukaan EU:n ulkoasioiden strategisesti merkittäviä kysymyksiä koskevaan täytäntöönpanoon ja valvontaan sekä ulkoisten rahoitusvälineiden valvontaan;

15. korostaa SEU-sopimuksen 36 artiklan mukaista parlamentin tiedonsaantioikeutta YUTP:tä koskevissa asioissa; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää saada mahdollisimman pian päätökseen päivitys, joka koskee parlamentin ja neuvoston välillä 20. marraskuuta 2002 tehtyä toimielinten välistä sopimusta arkaluonteisten turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alan tietojen saamisesta Euroopan parlamentin tutustuttavaksi[5];

[5] EYVL C 298, 30.11.2002, s. 1.

16. korostaa, että parlamentin valvontatehtävä ja valtuudet seurata kansainvälisistä sopimuksista käytäviä neuvotteluja ja sopimusten täytäntöönpanoa antavat sille keskeisen roolin määriteltäessä unionin suhteita kolmansiin maihin ja sen yleisiä kansainvälisen tason toimia;

17. vaatii, että kaikissa komission ja neuvoston hyväksymissä EU:n ulkopolitiikan toteuttamiseen liittyvissä keskeisissä strategia-asiakirjoissa olisi otettava huomioon parlamentin rooli EU:n ulkopolitiikan toteuttamisessa;

18. kehottaa vahvistamaan edelleen parlamentin suhteita jäsenvaltioiden kansallisiin parlamentteihin, sillä niillä on hyvät edellytykset toimia välittäjinä suhteissa jäsenvaltioiden toimeenpanoelimiin;

19. katsoo, että parlamentilla on ainutlaatuinen rooli EU:n ulkopolitiikan tuomisessa lähemmäs unionin kansalaisia, erityisesti tekemällä yhteistyötä valtiotasoa alempien tasojen, kuten aluehallintojen ja alueellisten parlamenttien, kanssa;

20. katsoo, että ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittamisen taantuessa maailmanlaajuisesti parlamentilla on erityinen rooli auttaa demokraattisesti valittuja parlamentteja kaikkialla maailmassa vahvistamaan institutionaalista rooliaan ja sisäisiä työskentelymenetelmiään;

21. korostaa parlamentin erityistä roolia kumppanimaiden ja erityisesti laajentumisprosessissa mukana olevien maiden auttamisessa vahvistamaan rooliaan EU:hun liittymisen prosessissa;

22. toistaa kehotuksensa parantaa EU:n institutionaalisia valmiuksia konfliktinestossa ja sovittelussa ja katsoo, että parlamentti voi tarjota asiantuntemusta ja merkittävää panosta tällä alalla toimivien elintensä ja suorittamiensa toimien kautta;

23. korostaa, että parlamenttien välinen laaja verkosto, jonka parlamentti on luonut pysyvien valtuuskuntiensa kautta, tarjoaa ensisijaisen välineen käsitellä ja koordinoida kantoja kansainvälisten kumppanien kanssa monenvälisillä foorumeilla esimerkiksi YK:n päätöslauselmista tai ilmastodiplomatiasta tai kantoja G20-maiden kokouksiin, sekä selventää EU:n aikomuksia kumppaneille ja edistää sen toimia;

Team Europe: parlamentti ulkopoliittisena kumppanina

24. katsoo, että vaikka parlamentin on säilytettävä täysi riippumattomuus ulkopoliittisen ohjelmansa toteuttamisessa, EU:n ulkopuolisten maiden keskeisiin kehityssuuntauksiin liittyvät ja parlamentin yhdessä komission ja neuvoston edustajien kanssa tekemät vierailut ja antamat julkilausumat muodostavat lupaavan osa-alueen, jolla Team Europe -lähestymistapaa voidaan toteuttaa;

25. korostaa, että vaalitarkkailu on osa-alue, jolla parlamentin ja EUH:n välinen yhteistyö on järjestelmällisintä ja jossa molemmat suorittavat monin tavoin hyvin toisiinsa nivoutuvia vaalitarkkailutoimia;

26. kehottaa jälleen lisäämään EU:n toimielinten välistä strategista koordinointia yksittäisiä ihmisoikeuksien puolustajia koskevissa kiireellisissä tapauksissa; on vakuuttunut siitä, että parlamentaarinen diplomatia voi osoittautua tehokkaaksi ja täydentäväksi

mekanismiksi, jolla näissä tapauksissa voidaan tehdä yhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa;

27. kehottaa kaikkia EU:n edustustoja tiedottamaan isäntämaansa kannalta merkityksellisestä parlamentin työstä, myös paikallisella kielellä verkkosivustollaan, ja toteuttamaan jatkotoimia paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan ryhmien kanssa;

°

° °

28. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.